

Obsahová analýza

Metody a techniky výzkumu

Obsahová analýza – základní vymezení

- Obsahová analýza zkoumá mediální obsahy (např. knihy, filmy, články) za účelem klasifikace a interpretace jejich významu a dopadů.

Definice: Analýza manifestního (přímého) a latentního (skrytého) obsahu, zahrnující klasifikaci, kvantifikaci a interpretaci témat.

Vývoj: Od jednoduché analýzy frekvencí výskytu ke zkoumání složitých konceptů a významových vztahů (manifestní a latentní obsah)

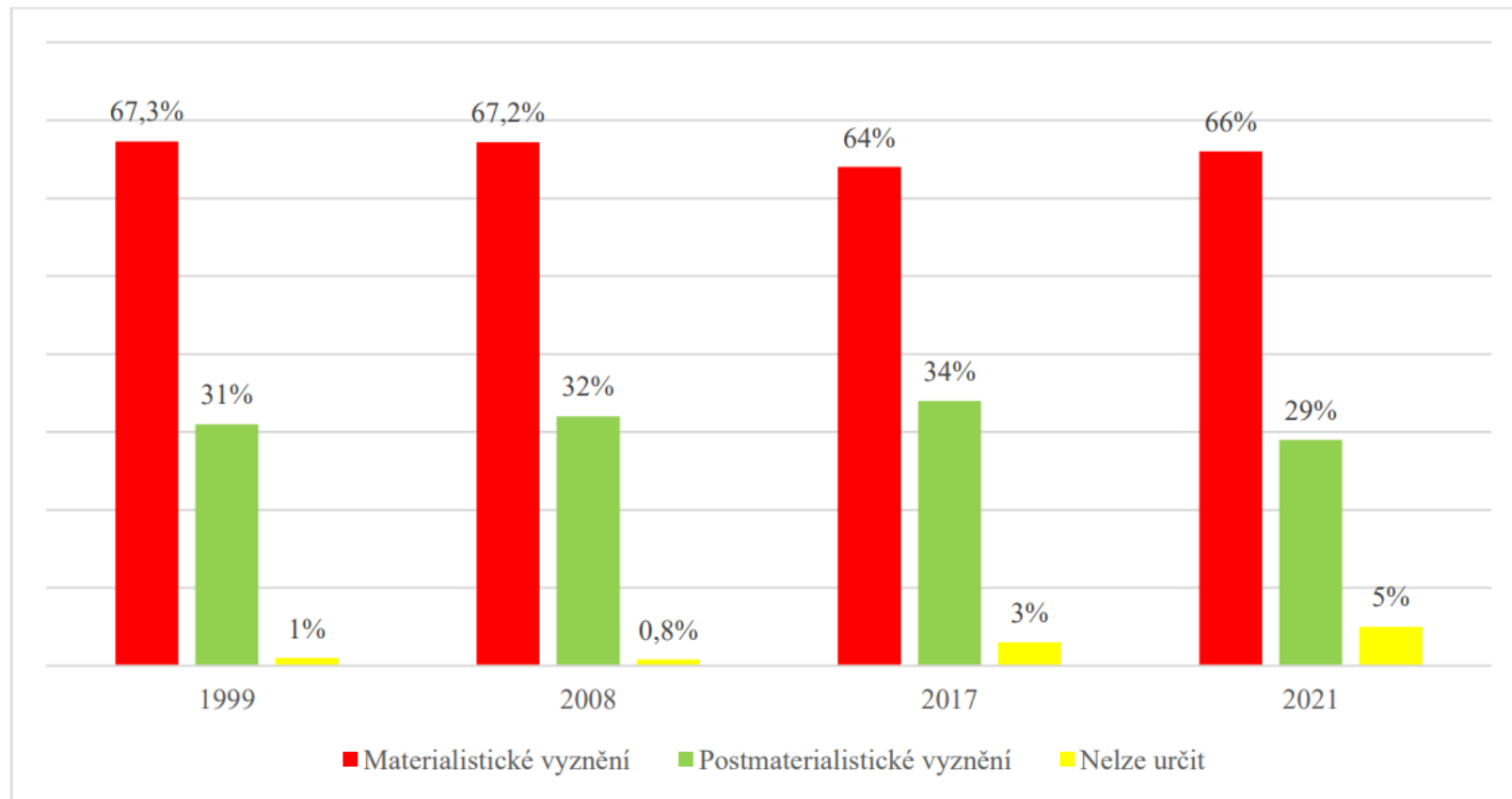
Účel a využití obsahové analýzy

□ Obsahová analýza slouží k pochopení reprezentace témat, obrazů a jevů ve společnosti.

□ Příklady využití:

- **Média a žurnalistika:** Analýza zpráv, reklam, vizuálního obsahu.
 - Například kolik prostoru dostává to které téma nebo člověk
- **Umění:** Zkoumání filmů, vizuálních prvků nebo narativů.
 - Jak jsou v obsazích reprezentováni lidé v závislosti na genderu
- **Sociální sítě:** Analýza diskuzních příspěvků nebo komentářů.
 - Zda populistické obsahy jsou více lajkované než nepopulistické obsahy
- **Účel:** Identifikovat, kvantifikovat a interpretovat význam mediálních sdělení a jejich širších dopadů.

Graf 3: Změny v reprezentaci hodnot v jednotlivých letech

HYPŠMANOVÁ, Eliška. Proměny hodnotové orientace deníků MF Dnes a Právo v kontextu teorie tiché revoluce. Online. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. 2022. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/vd4f2/>.

Table 2. Incivility and intolerance: characteristics of their occurrence (n = 1,792).

	Incivility		Intolerance	
	OR (e ^β)	CI [5%, 95%]	OR (e ^β)	CI [5%, 95%]
Constant	5.734***		.201***	
Tomio Okamura (ref. Andrej Babiš)	.419***	[0.309, 0.567]	.767	[0.477, 1.231]
ČT24	.777	[0.574, 1.053]	.721	[0.442, 1.177]
TN.CZ	.783	[0.575, 1.067]	.580*	[0.349, 0.963]
Comment Date (days)	1.011*	[1.002, 1.020]	1.014	[0.998, 1.029]
Disagreement	2.094***	[1.506, 2.911]	.595	[.269, 1.317]
Replies (ref: generic opinion)	.230***	[.145, 0.366]	.432*	[0.197, 0.946]
Reaction to the Story (ref: generic opinion)	.582**	[0.381, 0.889]	.953	[0.525, 1.728]
No Opinion (ref. justified opinion)	.013***	[0.003, 0.056]	.000	[0.000]
Simple Opinion (ref. justified opinion)	.637***	[0.510, 0.797]	.422***	[0.293, 0.606]
Likes Count	1.001*	[1.000, 1.003]	1.001	[1.000, 1.002]
Comment Count	.996	[0.990, 1.001]	.998	[0.992, 1.004]
Nagelkerke R	.20		.10	
-2 Log likelihood	2,091.371		932.661	
Chi-square	278.648		79.292	

OR: odds ratio; CI: confidence interval.

*p ≤ .05, **p ≤ .01, ***p ≤ .001.

Note. The effect for intolerance and the independent variable Opinion Expression and Argumentation at the “no opinion” level is 0 due to the absence of cases.

Výhody a nevýhody obsahové analýzy

Výhody

- Snadná dostupnost dat
- Je to levnější
- Objektivnější obrázek
- Longitudinální výzkumy

Nevýhody

- Nejsme schopní posoudit dopad na lidi
- Zás tak objektivní není

Výhody kvantitativní obsahové analýzy

- Nenarušuje zkoumané subjekty: Analýza probíhá bez přímé interakce s autory obsahu.
 - Tedy pokud zkoumáme již existující texty a ne například rozhovory
- Časová a finanční efektivita: Lze rychle zpracovávat velké množství dat.
- Longitudinální studie: Umožňuje sledování změn v čase (longitudinální výzkumy).
- Flexibilita: Může být aplikována na různé typy médií a dat.

Výzvy a limity obsahové analýzy

- **Časová náročnost:** Manuální kódování velkých datových sad zabírá hodně času.
- **Subjektivita:** Interpretace latentního obsahu je náchylná k individuální zaujatosti.
- **Redukce complexity:** Složitý obsah bývá zjednodušen na jednotlivé kategorie.
- **Kontextová omezení:** Nepokrývá širší kontext vzniku obsahu ani proces jeho produkce.

Typy obsahové analýzy

Kvantitativní obsahová analýza

- Zaměřuje se na frekvence jevů a jejich kvantifikaci.
- Vhodná pro velké množství dat.
- Příklad: Počet zmínek konkrétního tématu v mediálním obsahu.

Kvalitativní obsahová analýza

- Sleduje hlubší významy, symboliku a narativy.
- Vhodná pro detailní zkoumání menších datových sad.
- Příklad: Interpretace ideologie ve filmovém příběhu.

Smíšený přístup:

Kombinace obou přístupů umožňuje obohatit interpretaci o kvantitativní data.

Výběr výzkumného souboru

Kvantitativní obsahová analýza

- Potřeba si stanovit „populaci“ – tj. například
 - všechny články konkrétní rubriky v konkrétním médiu,
 - všechny IG příspěvky konkrétního umělce
 - všechny zápisy ze schůzí konkrétní komise,
 - Všechny přepisy scénářů filmů v daném žánru za posledních 5 let
- Z nich následně reprezentativní výběr
 - Náhodný
 - Systematický náhodný
 - Stratifikovaný náhodný
 - Vícestupňový náhodný

Kvalitativní obsahová analýza

- Homogenní výběr:** Zaměřuje se na skupinu s podobnými charakteristikami (např. texty jednoho žánru nebo od jedné cílové skupiny).
- Maximální variabilita:** Cílem je zachytit co nejširší spektrum pohledů nebo typů dat.
- Kritický případ:** Výběr na základě klíčového příkladu, který ilustruje fenomén.
- Teoretický výběr:** Výběr založený na předpokladech nebo teoriích, které výzkum ověřuje.

MUNI
FSS

Kvantitativní obsahová analýza

Metodologické požadavky na obsahovou analýzu (Neuendorf)

- **Objektivita:** Výsledky by měly být nezávislé na výzkumníkovi.
- **A priori design** (deduktivní strategie)
- **Reliabilita:** Konzistence mezi kodéry (inter-kodérská spolehlivost).
- **Validita:** Výsledky musí přesně odrážet analyzovaný obsah.
- **Replikovatelnost:** Metoda musí být opakovatelná jinými výzkumníky.
- **Generalizovatelnost:** Výsledky by měly být použitelné na širší vzorky.
- **Testování hypotéz**

Kroky při realizaci kvantitativní obsahové analýzy

- Vytvoření výzkumného souboru
- Příprava pro kódování dat a vytvoření kódovací knihy
- Kódování výzkumného souboru
- Měření kódérské reliability
- Analýza dat

Kategorie obsahu, když zkoumáme obsah v médiích

Identifikační

- Identifikační číslo / ID článku
- Datum vydání
- Typ média
- Rubrika
- Číslo článku
- Pořadí článku
- Kód média

Analytické

- Vztahující se k hypotézám

Příloha: Kódovací arch

<i>PROMĚNNÁ</i>	<i>HODNOTY</i>	<i>VYSVĚTLIVKY</i>
<i>ID článku</i>	1-482	
<i>Deník</i>	1 = MF Dnes 2 = Právo	Vyšel článek v deníku MF Dnes nebo Právo?
<i>Rok vydání</i>	rrrr	Rok vydání článku
Materialistické hodnoty		
Budeme kódovat všechny materialistické hodnoty, které se v textu objeví, přičemž proměnné 1-3 jsou ekonomické materialistické hodnoty a 4-6 jsou bezpečnostní a 7 je speciální indikátor materialismu. Postupovat budeme podle následujícího klíče:		
1. Ekonomický rozvoj	1 = přítomnost 0 = nepřítomnost	Přítomnost hodnoty budeme kódovat v případě, že se článek nějakým způsobem dotýká témat jako je produktivita státu, ekonomická konkurence a investice jakéhokoliv materiálního zaměření, či financování institucí, ceny potravin, pohonných hmot, bydlení, nájmu i hypoték, zvyšování či snižování platů apod.

HYPŠMANOVÁ, Eliška. Proměny hodnotové orientace deníků MF Dnes a Právo v kontextu teorie tiché revoluce. Online. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. 2022.
Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/vd4f2/>.

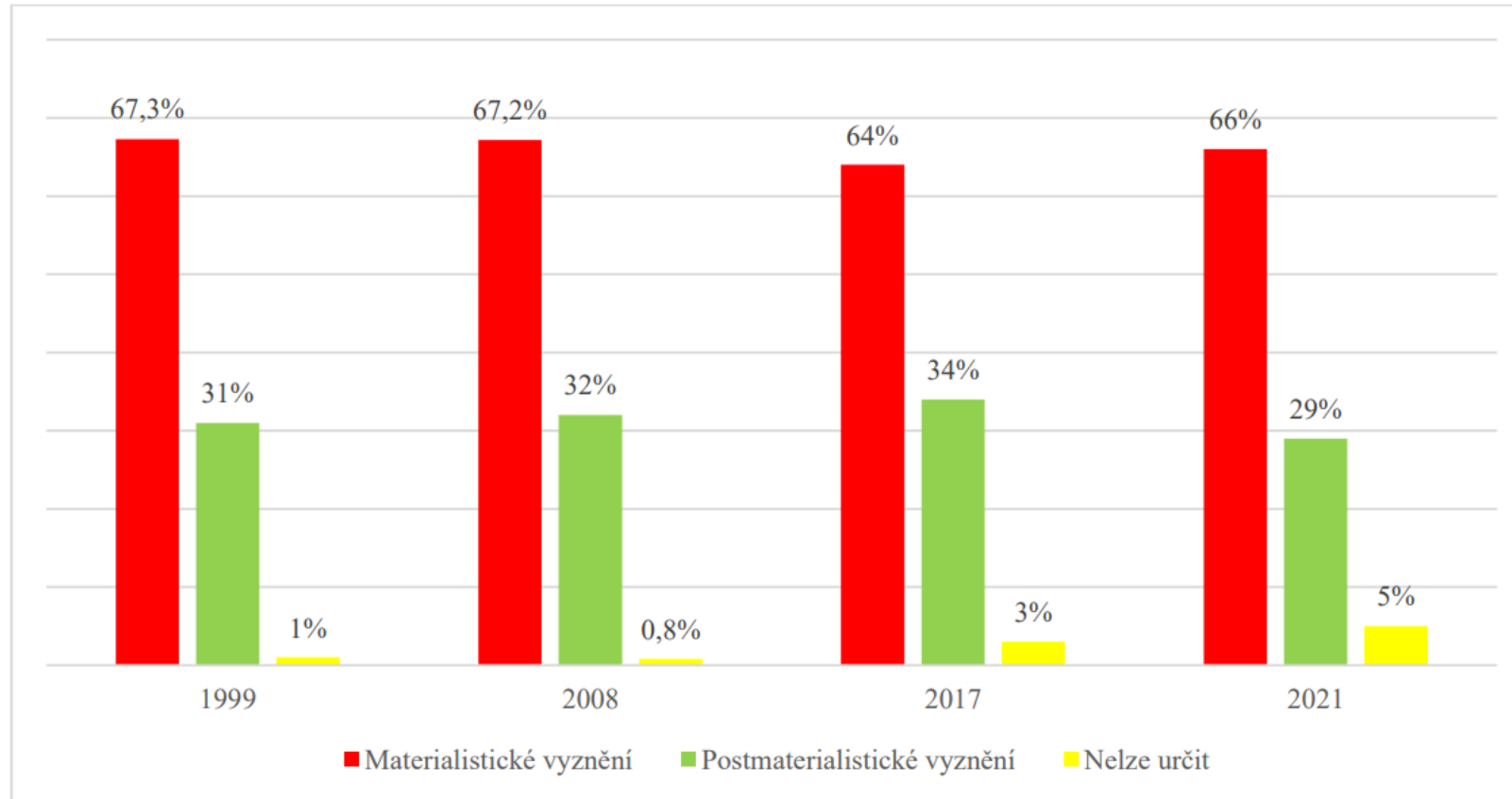
Kódovací matice - příklad

Visible: 29 of 29 Variables							
ID_článku	Deník	Rok_vydání	q1MAT_Ekonomický_rozvoj	q2MAT_Měnová_politika	q3MAT_Nezaměstnanost	q4MAT_Problémy_státnosti	q5MAT_Armáda
1	1	1 1999	0	0	0	0	(^
2	2	1 1999	0	0	0	0	(
3	3	1 1999	0	0	0	0	.
4	4	1 1999	0	0	0	0	(
5	5	1 1999	0	0	0	0	(
6	6	1 1999	0	0	0	1	(
7	7	1 1999	0	0	0	0	(
8	8	1 1999	0	0	0	0	(
9	9	1 1999	0	0	0	0	(
10	10	1 1999	0	0	0	1	(
11	11	1 1999	0	0	0	0	(
12	12	1 1999	0	0	0	1	(
13	13	1 1999	0	0	0	0	(
14	14	1 1999	0	0	0	0	(

HYPŠMANOVÁ, Eliška. Proměny hodnotové orientace deníků MF Dnes a Právo v kontextu teorie tiché revoluce. Online. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. 2022. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/vd4f2/>.

Analýza dat - příklad

Graf 3: Změny v reprezentaci hodnot v jednotlivých letech

HYPŠMANOVÁ, Eliška. Proměny hodnotové orientace deníků MF Dnes a Právo v kontextu teorie tiché revoluce. Online. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. 2022. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/vd4f2/>.

Reliabilita v OA

- Interkóderská reliabilita
- Je kvůli ní nutné:
 - Jasně definovat proměnné a hodnoty
 - Vytrénovat kódéry v jejich rozpoznání
 - Změřit inter-kóderskou reliabilitu (např. Krippendorffova alfa, víc než 0.8)
 - Existují na to kalkulačky: <https://www.k-alpha.org/>

MUNI
FSS

Kvalitativní obsahová analýza

Hlavní charakteristiky

- Založena na identifikaci tematických vzorců v textu
- Témata nejsou textu vnucena zvenčí, ale objevují se v průběhu pečlivého čtení textu výzkumníkem
- Typologie kvalitativní obsahové analýzy:
 - Rétorická analýza – analýza způsobů využití rétorických prvků
 - Narativní analýza – rekonstrukce narativu
 - Diskurzivní analýza – ideologie, způsoby, jak se o daném tématu mluví
 - Semiotická analýza – latentní významy, identifikace ideologie, využívání symbolických znaků
 - Interpretativní analýza – významy, subjektivní interpretace, hlubší porozumění
 - Konverzační analýza – struktura, pravidla, průběh interakcí
 - Kritická analýza – mocenské vztahy, ideologie, dominance

Postup při analýze

- První čtení - bez jakéhokoliv dělání poznámek
- Druhé čtení - s poznámkami
- Třetí čtení - hledání vzorců

- Myšlenkové mapy jako užitečná pomůcka

kvalitativní obsahová analýza volebních programů a instagramových projevů Alternativ für Deutschland

Tabulka č. 3 subkategorie zahraniční politiky a definice

Anti - Euro (EU) Partie	Národní suverenita a ochrana německých zájmů, kritika vedení současných politik, kritika stávajícího systému, důvody selhání, návrhy na reformu
Anti - Multikulturalismus	Ochrana kulturní a německé identity, omezování práv národnostních menšin, šíření xenofobních a rasistických předsudků
Anti - Imigrační politika	Národní suverenita, ochrana vnitřní bezpečnosti, šíření strachu, důvody selhání, hledání viníka a zachránce, kritika současného nastavení, návrhy reforem

POLÁČKOVÁ, Pavlína. Alternativa pro Německo: Analýza protestní a antisystémové identity v kontextu zahraniční politiky. Online. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. 2024. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/dxq0c/>.

Shrnutí

- I tady musíme identifikovat, co je ta populace
- Proces výběru vzorku může být podobný ostatním typům výzkumu
- Nemůžeme se doptat na informace
- Je to hodně interpretativní - u kvanti výzkumu vytváříme dopředu systém, který zamezuje subjektivitě
- Data jsou dostupnější A LEVNĚJŠÍ
- Data jsou stabilní
- Je možný kombinovat kvali i kvanti přístup
- U kvali je hledání téma více volné - témata nejsou dopředu daná